עין משפט נר מצוה

נב א מיי' פ"ח מהל' תמידין ומוספין הל' יט:
נג ב ג מיי' שם פ"ה הל' י:
נד ד מיי' פ"א מהל' חגיגה הל"ח והל' י:
א ה מיי' פ"ו מהל' איסורי מזבח הל"ה ופי"ג מהל' פסוה"מ הל"ח:
ב ו מיי' פ"ו מהל' איסורי מזבח הל"ד ועיין רש"ק [ופי"ה מהל' ערכין הלכה ט]:

◆

רבינו גרשום

השבת מחוסרין זמן הן שאין השלחן מקדש באותן הימים כלל אפי' לאיפסולי דכל מוקדם מחוסר זמן הוא: וכיון דאמרת דלילה אין מחוסר זמן הוא: כי מטי יומא דבי שמשי קמא הואיל ומחר בשבת בשש שעות ולמעלה בזמן סדור מתקדש הלחם ליקדש נמי מאורתא לאיפסולי דהא ליליא שסידרו ויומא חד יומא הוא: אמר רבא בשקדם בין השמשות וסילקו עד למחר כדי שלא יקדשו ליפסל: אפי' תימא בשלא קדם. הואיל ותחלת סידורו מעיקרא שלא כמצותו היה וכר מונח ועומד נעשה כמי שסידרו הקוף ולא הוי כלום אותו סדור והשיב כמה דלא הוי מסודר מעיקרא אלא השתא בשבת בזמנו הילכך לא מקדיש ליה בי שמשי לאיפסליה אבל גבי מנחה שקמצה בלילה דקסבר דיום הוא לא אמרינן נעשה כמי שקמצה הקוף אלא מקדשה ליפסל: ואינו דוחה אפייתן את יום צום הכפורים דחמור כשבת: שמא [ישהה] כל נדרים של כל השנה עד יו"ט ולא היו מספיקין הכהנים להקריבן ולאוכלן ונמצאו קדשים באין לבית הפסול. ועוד כיון דלא הקריבו ועבר עליהן רגל וקאי בבל תאחר: וליכא למימר שמא ישהה לרגל. דהא אינן קרבין אלא בעצרת וקתני אין אפייתן דוחין יו"ט כ"ש נדרים ונדבות:

הדרן עלך שתי הלחם

המנחות והנסכים שנטמאו עד שלא קדשו בכלי שרת יש להן פדיון. דכיון דלא קדשו בכלי לית בהו קדושת הגוף אלא קדושת דמים דלא נפקי לחולין אלא בפדיה: העופות והעצים והלבונה וכלי שרת אע"ג דנטמאו לית להו פדייה דקלישה טומאה [בהו] וכטהורין דמו כדמפרש בגמרא. דלא נאמר פדיון אלא בבהמה: אמר שמואל מתני' דקתני שנטמאו לאו דוקא אפי' הן טהורין נפדין: דהתם כי ניטמו נמי אין להן פדיון: קמ"ל. דהאי

תוספות

כמי שסידרו הקוף. הא דאמרינן בסוף לולב וערבה (סוכה דף נ.) דלא היה ממלא במקודשת משום פסול לינה ולא אמרינן דנעשה כמי שמלאהו הקוף שאני התם דלא בעי כהן בבגדי כהונה במילוי: ט) **שני** ימים טובים של ראש השנה קודם לשבת נאפה ברביעי ונאכל לשבת שניה לאחד עשר. ואי קשיא שנים עשר ניהו דהא אין נאכלות עד מוצאי שבת דבמוצאי שבת הוי יום הכפורים הא לא קשיא דלענין אכילת קדשים לילה הולכת אחר היום שעבר כדאמר באותו ואת בנו (חולין דף פג.) הילכך מיקרי אחד עשר כך פירש בקונטרס ונראה דלא קשיא מידי דאם באו עדים מן המנחה ולמעלה דנוהגין אותו היום קודש ולמחר קודש (ר"ה דף ל:) יום שני עיקר ומנינן מיניה יוה"כ ויחול אחר השבת ודנוהגין אותו היום קודש חומרא בעלמא דלא ליחלו ביה לשנה הבאה ואם קודם מנחה באו עדים לא עבדינן אלא חד יומא ומחרתו דהוא ערב שבת חול אע"פ שכבר אפו לחם הפנים מערב יו"ט חוזרין ועושין אחרים לקיים לחם חום כמו שנוכל יותר וראשון נאכל בפדיון ואע"פ דאמר בפרק המנחות והנסכים (לקמן דף קא.) כל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם היכא דאיכא תקנה לא אמר משום לחם חום ביום הלקחו כדאמרי' בפרק התכלת (לעיל דף מז:) גבי שני כבשים ששחטן על ארבע חלות ותודה ששחטה על שמונים חלות ומיהו קשה היכי חייל יום הכפורים באחד בשבת הא משמע בפרק החליל (סוכה דף נד:) דלא מיקלע באחד בשבת אלא לאחרים שעושין לעולם אחד מלא ואחד חסר ומשנה זו שנויה בפ"ב דערכין (דף ח:) וקתני רישא אין פוחתין י) משמנה חדשים המעוברין בשנה ולא נראה לעבר יותר על שמנה ומשמע התם דאתיא דלא כאחרים: **ואינו** דוחה את יום צום. בפרק אלו עוברין (פסחים דף מו.) פריך מהכא דשתי הלחם למאן דאמר מדאורייתא צורכי שבת נעשין ביו"ט י) דהכא קתני ואפילו דיו"ט ביו"ט לא עבדי ומשני שאני התם דאמר קרא לכם ולא לגבוה ולרשב"ג דאמר משום ר"ש בן הסגן דוחה את יו"ט ואינו דוחה את יום צום מא"ל ס"ל כאבא שאול ומוחק שם בקונטרס יום צום (משמע) [משום] דלא שייך יום צום גבי שתי הלחם ובחנם מחקו דמילתא דרשב"ג מיתניא בתר הנך תרתי בבי דשתי הלחם ולחם הפנים ואתרוייהו פליג רשב"ג ונקט יום צום משום לחם הפנים: הדרן עלך שתי הלחם

המנחות והנסכים שנטמאו. בגמרא פליגי אי נטמאו דוקא או אפילו טהורין: **העופות.** כשקדם הקדישן למומן איירי אבל קדם מומן להקדישן נפדין כדתניא בתוספתא ובפרק בתרא דתמורה (דף לג.) דתני לוי הכל היו בכלל העמדה והערכה ואפילו בעל מום מעיקרו וכן תני לוי במתניתיה אפילו חיה ואפילו עופות: **וכלי** שרת. לרבי נחמיה דאמר פרק הנהנה (מעילה דף יט:) דיש מועל אחר מועל דאם אחרים מביאין לידי מעילה הוא עצמו לא כל שכן ניחא דאין להם פדיון ואשכחן לרבנן נמי דאין מועל אחר מועל למדרבנן אין נפדין ובגמרא משמע נמי דהוי דרבנן בעלמא דמפרש כלי שרת ולבונה משום דלא שכיחי:
אע"ג

גמרא

כי מטי ליליא דבי שימשי ליקדוש וליפסול אמר א) רבא בשקדם וסילק מר זוטרא ואיתימא רב אשי אמר אפילו תימא בשלא קדם וסילק כיון דסידרו שלא כמצותו נעשה כמי שסדרו הקוף: **מתני'** שתי הלחם א) נאכלות ב) אין פחות משנים ולא יותר על שלשה א כיצד נאפות מערב יו"ט נאכלות ביו"ט לשנים חל יום טוב להיות אחר השבת נאכלות לשלשה ג) לחם ב הפנים (א) נאכל ג) אין פחות מתשעה ולא יותר על אחד עשר כיצד נאפה מערב שבת ונאכל בשבת לתשעה חל יו"ט להיות ערב שבת נאכל לעשרה שני ימים ו) [טובים] של ראש השנה נאכל לאחד עשר ג ואינו דוחה לא את השבת ולא את יו"ט רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי שמעון בן הסגן דוחה את יו"ט ואינו דוחה את יום צום: **גמ'** ד אמר רבינא לדברי ה האומר נדרים ונדבות אין קריבין ביו"ט לא תימא מדאורייתא מיחזא חזו ורבנן הוא דגזרו ד) שלא ישהא אלא מדאורייתא נמי לא חזו דהא שתי הלחם דחובת היום הוא וליכא למימר שמא ישהא וקתני אינו דוחה לא את השבת ולא את יו"ט:

הדרן עלך שתי הלחם

המנחות ו והנסכים שנטמאו עד שלא קדשו בכלי יש להם פדיון משקידשו בכלי אין להם פדיון ז העופות והעצים והלבונה וכלי שרת ה) משנטמאו אין להן פדיון שלא נאמר ו) פדיון אלא בבהמה: **גמ'** אמר שמואל ואפילו הן טהורין נפדין מאי טעמא כמה דלא קדשי בכלי קדושת דמים נינהו וקדושת דמים נפדין והא נטמאו תנן הוא הדין דאע"ג דלא נטמאו ואיידי דקא בעי מיתנא סיפא משקידשו בכלי אין להן פדיון ז) דאפילו נטמאו נמי לא תנא נמי רישא שנטמאו ח) עד שלא קדשו בכלי (ב) ט פשיטא קדושת הגוף נינהו איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל ובעל מום איקרי טמא טמא נמי כבעל מום דמי ט) ואע"ג דקדוש קדושת הגוף כי נפיל ביה מום מיפריק הני נמי ליפרוק קמשמע לן דלאו כי האי טמא קרייה רחמנא לבעל מום
דמכלי

רש"י

כי מטי ליליא דבי שימשי. של שבת ראשונה ליקדוש דהא אמרת לילה אין מחוסר זמן וליפסול ה) בליל י) ששי [של שבת שני] בלינה שהרי עומד שם שמונה ימים שלימים: **בשקדם וסילקו.** קודם בין השמשות של שבת ראשונה וסידר למחר: **שלא כמצותו.** דסידרו בעודו מחוסר זמן: **נעשה כמי שסידרו הקוף.** ואין שולחן מקדשו אפילו בזמנו אבל קומץ כמצותו משיכא ליה דלילה אין מחוסר זמן:

מתני' לא פחות. משני ימים משנאפו: **לג'.** שאפאום בערב שבת שאין אפייתן דוחה לא שבת ולא יו"ט: **לתשעה.** לשבת שניה: **נאכלות לעשרה.** שנאפה בחמישי בשבת: **שני ימים טובים של ר"ה.** קודם לשבת נאפה יא) ברביעי ו) ונאכלת לשבת שניה לאחד עשר. ואי קשיא י"ב ניהו דהא אין נאכלות עד מוצאי שבת דלאותו שבת הוי יום הכפורים הא לא קשיא דלענין אכילת קדשים לילה הולך אחר היום שעבר כדאמר באותו ואת בנו (חולין דף פג.) הילכך מיתקרי י"א: **ואין דוחה.** אפייתן: **את יום צום.** של יום הכפורים בערב שבת אין לחם הפנים נאפה בו: **גמ' לדברי האומר.** במסכת ביצה (דף יט.) מחלוקת: (ג) **שמא ישהא.** קרבנות כל השנה שיהא נודר ונודב ולא יקריבם עד הרגל ונמצא מכוין וממתין יב) מלאכה עד המועד ועוד שמא יעבור בבל תאחר: **וליכא** ח) יג) **שמא ישהא.** שהרי אין יכול להקריבם אלא בו ביום:

הדרן עלך שתי הלחם

המנחות והנסכים. **עד שלא קדשו בכלי.** לא קדשו קדושת הגוף אלא קדושת דמים שצריך לפדותן והדמים קדושים: יד) **והעופות והעצים והלבונה וכלי שרת שנטמאו אין להם פדיון שלא נאמר פדיון.** בקדושת הגוף אלא בבהמה בעלת מום כדמפרש בגמרא: **גמ' ואפילו** (ד) **טהורים נפדין.** מנחות ונסכים: **כבעל מום איקרי טמא.** מפרש לקמן [קא.]:
דמכלי

מסורת הש"ס

א) ערכין ח: פסחים מו., ב) [ערכין ח. פסחים מו. ע"ש], ג) גי' נ"ק, ד) [בביצה כ: איתא רב הונא], ה) גי' נ"ק נ"ל משקידשו בכלי אין להם פדיון פשיטא כו' ע' תוי"ט, ו) בליל ששי משום סידור לילה ולשחרית נפסל בלינה שהרי עומד שם שבעה כו' כצ"ל. נ"ק, ז) נ"ל ברביעי. נ"ק, ח) נ"ל וליכא למימר. נ"ק, ט) עיין רש"ק, י) מלהעבר חדשים כצ"ל. נ"ק, כ) נ"ל ויפסל קתני ט'. נ"ק.

◆

הגהות הב"ח

(א) במשנה לחם הפנים אין נאכל פחות: (ב) גמ' עד שלא קדשו בכלי הא נמי פשיטא: (ג) רש"י ד"ה שלא ישהא: (ד) ד"ה ואפי' הן טהורין:

◆

מוסף רש"י

המשך משמר קודש **כל המסיך את רגליו טעון טבילה.** נקבים הגדולים, ולשון מיסך כמו אילן המיסך על הארץ (נדר דף נד:) לפי שהצריך לנקבים גדולים פורש על ברכיו מכסה את עצמו ואת רגליו, וכן בשאול כתיב (שמואל א, כד) ושם מערה ויבא שאול להסך את רגליו קידוש ידים ורגלים. מן הכיור (שם). **לא זו בלבד.** לא זכה לכדו שנפסל בלינה אמרו ישרף אלא אף מליקת העוף וקמיצת המנחה בלילה תשרף. דנמרי להו משתיקה, דמליקת העוף וקמיצת מנחה במקום שחיטת זבחים הם (יומא כט.). **הוא תני לה והוא אמר לה.** הוא תני לה להא מתניתא והוא אמר לה הא תירוצי מדעתו כלי שרת מקדשין שלא בזמנן. והקומץ טעון מתן כלי וכלן שקידש הקומץ בכלי לשם קומץ אינו חוזר להיות טבל כמנחה שלא נקמצה, ועל כרחיה אמתי שום קרי קומץ איך היו שיריים כל הקרב ביום. כגון המנחות והלבונה והדם והקטורת קדוש, בכלי שרת ביום ויקדש קדושת הגוף בלילה. כגון מנחת נסכים דאמר מר (מנחות מד:) ומנחתם ונסכיהם אפילו בלילה קדוש בלילה. קדום בכלי שרת קדושת הגוף אם נתנו בהן בלילה בלילה לא. אינו קדוש ליקרב. להיות כשר ליקרב. אבל קדום להיות מוכשר באותה קדושה ליפסל בטבול יום ומחוסר כפורים אם נגע בו, וביוצא אם יצא, ובלינה אם לן, והו גם היא נפסלת בלינה דקי"ל בזבחים (דף פו.) עמוד השחר עושה לינה, ונפסלת קמילת לילה שלינה הוחרת עוד לטבלה (יומא כט:). **ליקדוש וליפסל.** כיון דכלי שרת מקדשין שלא בזמנו ליפסל, ויקדש השלחן את הלחם מאתמול בשבת ליפסל בסידור שלא בזמנו (שם). **ואבוה דר' אבין.** דמותבי ליה מיניה לאי שמעתתא דאמוראי אמר דנימא דאיתותב, אלא מתניתא תנא ולריכין אנו לייסב דלא ליקשו מתניתא אהדדי ומרלינהו הכי, קסבר תנא דלאותה דרי אבין לילה לא הוי מחוסר זמן הואיל והיתה ראויה ליקדש בכלי שרת שחרית הלכך כלי שרת מקדשין הקומץ בלילה (יומא כט:). **הא ימים מחוסרין זמן.** דכל שלא ומנו היום עד מחר והרי הוא מחוסר זמן יום שלם הוי מחוסר זמן וכ"ש זה שלינו ומנו לקדם עד יום השבת (שם). **לילה אין מחוסר זמן.** אין מחוסר זמן כמי שהגיע לילי להקריב קרבנותיו מחר, הלכך מחריב הוא בקרבן אלא שלילה מעכבו מלהקריב (חגיגה ט:). עד כאן משמר קודש

◆

שיטה מקובצת

א) אמר רבינא בשקדם: ב) נאכלות לא פחות: ג) נאכל. לא פחות: ד) שמא ישהה נדרים ונדבות של כל השנה עד יו"ט ולא היו מספיקין הכהנים להקריבן ולאוכלן ונמצאו קדשים באין לבית הפסול ועוד כיון שלא הקריבן ועבר עליהן הרגל קאי בבל תאחר: הרגמ"ה: ה) תיבת משנטמאו נמחק: ו) פריון. ס"א איתו: ז) פריון דהתם אפי' נטמאו: ח) שנטמאו משקידשו בכלי אין להם פריון ותיבות עד שלא קדשו נמחק: ט) דמי דאע"ג: י) בליל שבת שניה בלינה: יא) נאפה ברביעי: יב) וממתין מלאכתו: יג) וליכא למימר: יד) העופות:

כי מטי לילא דבי שימשי. דלולי שבת שהיא ראויה לקדש מחר מוקדש על השלחן, דקאמרת לילה אין מחוסר זמן ותיפסל משום סדור לילה ולשחרית נפסל בלינה (יומא כט:). **בי שימשי.** ליל שבת קרי בי שימשי בכל דוכתא מפני שבין השמשות שלו חלוק מכל ימים והולך להוליכו בכמה מקומות (שבת פו:) ערב שבת, ונראה בעיני לפי שבין השמשות שלו שגור בפי כל והכל חרדים אליו לגמור מלאכתן עד שלא תחשך קרו ליה בי שימשי (כתובות קג. ועי' תשובות כה.). **בשקדם וסילק.** סמוך לחשיכה ערב שבת שלא כמצותו. כמחסרין זמן נעשה **כמי שסידרו הקוף.** שלא מדעתו שהרי נסדר קודם ליל שבת על השלחן בשעה שהוא מחוסר זמן, דלא דמי לקומץ שנקמץ בלילה ולחם שנסדר בליל שבת דלאו מחוסר זמן הוא וקדוש ליפסל וכשמגיע זמנו אין השלחן מקדשו עד שיסלקנו ממנו ויחזור ויסדרנו (יומא כט.). **שתי הלחם אין נאכלין פחות משתים.** ליום שני לאפייתן ולא יותר על שלשה. ליום שלש לאפייתן נאכלין ותו לא כיצד חל יו"ט של עצרת להיות באחד בשבת נאפים בערב שבת שאין אפייתן דוחה לא שבת ולא יו"ט ונאכלים ביו"ט לאחר מניסתן דהיינו ליום שלישי וכשחל עצרת כאחד משאר ימי השבת נאפות ערב יו"ט ונאכלות ביו"ט שהוא יום שני לאפייתן (ערכין ח:). **לחם הפנים.** כל שבת ושבת אין נאכל פחות מתשעה. ליום תשיעי לאפייתו נאפה מערב שבת. וו, מסדרין אותו למחר ולשבת הבאה מסלקים אותו, הרי הוא נאכל לשבת הבאה ליום תשיעי לאפייתו חל יו"ט להיות ערב שבת. ולא היו יכולין לאפות דבר שלא לצורך יו"ט ואפאוהו מערב יו"ט שהוא חמישי בשבת נאכל לעשירי לאפייתו. **שני ימים טובים של ר"ה.** אלו בחמישי ובששי, כגון שבאו עדים מן המנחה ולמעלה דתנן (ר"ה דף ל:) נוהגים אותו היום קודש ולמחר קודש, נאפה ברביעי בשבת ונאכל בשבת שניה לאחד עשר והיתה שבת [illegible] יום לום הוא, דכשהיו באים עדים לאחר המנחה היו עושים אלול מעובר ומונין מיום שני כדאמרינן שלא היו מקבלין את העדים לקדש בו ביום אלא א"כ באים קודם המנחה, ולד"א הוי יום לום מני אכיל ליה לאורתא דהוי נאכל ליום וללילה, ובקדשים לילה הולכת אחר היום, ושני ימים טובים של ר"ה דוקא דנקט. דבזמן לחם הפנים לא היו שני ימים טובים של גליות שאינו דוחה. באפייתו (פסחים מו:). **לא תימא מדאורייתא מיחזא חזו.** דלר' משמע כל דלר' אפילו נדרים ונדבות **שמא ישהה.** עד המועד שיהא לו כשר מצוי ברגל ושמא כשיבא המועד יארע לו אונס ונמצא מאחר נדרו מדאורייתא נמי. סבירא ליה לאסור דכי כתיב לכם' דומיא דאוכל נפש קאמר עולות הדומות לחגיגה ואין קבוע ברגל כמותה דהא שתי הלחם. דעצרת לחובת היום הן ואין לאוין לגלא קודם לכן דלגזור בהו שמא ישהה הואיל ויכול לאפותן מערב יו"ט אסור רבנן במסכת מנחות (דף נה:) דאין דוחין לא שבת ויום טוב באפייתן, דלאו דומיא דחגיגה הוא שזמן שחיטתה קבוע ברגל ואינו יכול להקדים ולאחר (ביצה כ:). **נדרים ונדבות אין קריבין ביו"ט.** הואיל ואין זמנן היום כלל ד"ה אין קריבין, ואפי' שלמים, וכ"ש עולות דיכול להביאן לאחר זמן (שם יט.). הדרן עלך שתי הלחם

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones